

Dataverwerking

Les 1 : AVG, Privacy en Integer handelen

Waar werk **jij** aan vandaag?

Leerdoelen

Waar werk **jij** aan vandaag?

- Student kent de basisprincipes van de AVG
- Student begrijpt wat persoonsgegevens zijn
- Student kan uitleggen hoe je integer handelt met data

Wat gaan we doen vandaag?

Waar werk jij aan vandaag?

1. Integer en ethisch handelen
2. Introductie AVG
3. Opdracht

Integer handelen

Deel 1

Waar werk **jij** aan vandaag?

Wanneer doe je het goede?

Waar werk **jij** aan vandaag?

Rennen! De bus had flinke vertraging en jij zit nu met de gebakken peren. Je komt de klas ingestormd. Gelukkig, je bent maar 5 minuten te laat. Helaas, de docent vindt ‘te laat is te laat’. Hierover discussiëren heeft geen zin. Had je maar een bus eerder moeten nemen, zegt ze. Wat oneerlijk! Of toch niet?

Zelf krijg je ook te maken met situaties waarbij jij moet bepalen wat eerlijk is. Op je werk moet je ethisch en integer kunnen handelen. Om hier alvast mee te oefenen, staat er een quiz voor je klaar!

Situatie 1

Waar werk **jij** aan vandaag?

Je bent wethouder bij de gemeente en jouw broer heeft een bouwbedrijf.

Help je hem aan een opdracht voor de gemeente?

- Ja, natuurlijk. Familie staat op de eerste plaats.
- Nee, daarmee maak je misbruik van je functie.

Situatie 2

Waar werk jij aan vandaag?

Je staat in de rij bij de kassa met een volle winkelwagen en je hebt haast. Achter je schuift een zwangere dame aan met drie dingen in haar mandje.

Laat je haar voorgaan?

- Ja, natuurlijk. Je weet dat die vrouw niet zo lang kan staan en jouw date kan nog wel even wachten.
- Nee echt niet. Je hebt geen tijd, en bovendien had die dame dan maar naar de snelkassa moeten gaan.

Situatie 3

Waar werk jij aan vandaag?

Je broertje heeft een werkstuk gemaakt voor zijn school, dat 5 keer gekopieerd moet worden. Op jouw werk staat een snelle kopieermachine. Gebruik je dat om zijn werkstuk te kopiëren?

- Ja, als ik het in de lunchpauze doe, kan dat wel even. Die paar blaadjes maken toch geen verschil uit gezien al het papier dat hier verwerkt wordt.
- Nee, op mijn eerste werkdag heb ik huisregels gekregen. Daarin staat dat je werk en privé gescheiden moet houden, dus dat doe ik.

Wat is ethisch handelen?

Waar werk **jij** aan vandaag?

Niet doden, niet stelen, een ander geen pijn doen: dat is ethisch verantwoord.

Bij ethisch handelen houd je dus rekening met het leven, de eigendommen en de gevoelens van alle mensen, dieren en de omgeving waar je als bedrijf mee te maken hebt.

Als je weet wat goed is, kun je bijna niets anders doen.

Aristoteles
(384 v. Chr. – 322 v. Chr.)

Klassikaal: Dilemma's

Waar werk **jij** aan vandaag?

Heb je zelf wel eens voor een dilemma gestaan waarin je *ethisch* getoetst werd?

Hoe heb je het opgelost?

Heb je hierbij ethiek gebruikt?

Integriteit

Waar werk jij aan vandaag?

Situatie 1

Waar werk **jij** aan vandaag?

De broer van een goede vriend vraagt of je voor een gunstig prijsje draadloze oordopjes wilt overnemen. Heel toevallig, want je wilde dit weekend diezelfde oordopjes kopen in de winkel. Toch vertrouw je het niet, je hebt goede redenen om aan te nemen dat de oordopjes gestolen zijn.

Zou dit een lastige keuze voor je zijn?

Situatie 2

Waar werk **jij** aan vandaag?

Op het nieuws zie je een reportage dat de kleding van jouw favoriete winkel wordt gemaakt in vieze fabrieken onder levensgevaarlijke omstandigheden. Het personeel bestaat deels uit kinderen van nog geen 12 jaar die in de kelder van de fabriek moeten wonen en slapen. Blijf je je kleding bij deze winkel kopen?

Zou dit een lastige keuze voor je zijn?

Situatie 3

Waar werk **jij** aan vandaag?

Je bent op bezoek bij je oma die al flink vergeetachtig wordt. Bij het vertrek geeft ze je € 50,- voor jou en je broer. Een meevaller, want je hebt € 50,- geleend van een vriend die vanochtend al vroeg wanneer hij zijn geld terug krijgt. Je broer zie je niet eerder dan morgen weer. Wanneer je niets zegt, komt hij er nooit achter. Want oma is het toch alweer vergeten.

Deel je het geld met je broer? Leg uit.

Integer en Ethisch handelen

Waar werk **jij** aan vandaag?

Wat is integer handelen met data?

- Niet alleen: Mag dit volgens de wet?
- Ook: Hoort dit? Is dit eerlijk?

Integer en Ethisch handelen

Waar werk **jij** aan vandaag?

Voorbeelden van niet-integer gedrag:

- Data van ex-collega's doorsturen naar nieuwe werkgever
- Privégegevens van klanten gebruiken voor eigen doeleinden
- Screenshots van vertrouwelijke informatie maken
- Collega's "stalken" in systemen zonder reden
- Wachtwoorden delen

Dilemma's

Waar werk **jij** aan vandaag?

- Marketing: Mag je iemands koopgedrag analyseren zonder dat ze het weten?
- HR: Mag je social media van sollicitanten bekijken?
- Finance: Mag je salarisinformatie van collega's zien als je toegang hebt tot het systeem?
- Legal: Hoe ga je om met vertrouwelijke informatie van cliënten?

Gouden regel: "Behandel andermans data zoals je wilt dat anderen met jouw data omgaan"

AVG

Deel 2

Waar werk **jij** aan vandaag?

Wat zijn persoonsgegevens?

Alle gegevens waarmee je een persoon kunt identificeren:

- **Direct:** naam, adres, BSN, telefoonnummer, e-mail, foto
- **Indirect:** IP-adres, klantnummer (als je dit kunt koppelen aan een persoon)
- **Bijzondere persoonsgegevens (extra beschermd):** gezondheid, religie, seksuele geaardheid, strafrechtelijke gegevens

Waarom AVG (GDPR)?

- Privacy = grondrecht
- Mensen moeten controle hebben over hun eigen gegevens
- AVG = Algemene Verordening Gegevensbescherming (Sinds 2018 EU)

Boetes en compliances:

Bij zware overtreding kunnen boetes oplopen tot 20 mln € of 4% van de wereldwijde omzet.

ALGEMENE
VERORDENING
GEGEVENSBESCHERMING

Beantwoord het volgende

- Beschrijf wat dataminimalisatie betekent.
- Wat betekent doelbeperking?
- Wat zijn persoonsgegevens?
- Wie moet de AVG naleven?
- Wie controleert dat?

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

1. Rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie
2. Doelbinding
3. Dataminimalisatie
4. Juistheid
5. Opslagbeperking
6. Integriteit en vertrouwelijkheid (beveiliging)

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

1. Rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie

- Je mag alleen persoonsgegevens verwerken met toestemming of wettelijke grondslag
- Wees eerlijk en duidelijk over wat je doet met data

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

2. Doelbinding

- Verzamel data alleen voor een specifiek doel
- Gebruik data niet voor andere doelen (bijv. mailinglist voor marketing, niet verkopen aan derden)

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

3. Dataminimalisatie

- Verzamel alleen data die je echt nodig hebt
- Niet "voor de zekerheid" extra vragen

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

5. Opslagbeperking

- Bewaar data niet langer dan nodig
- Verwijder oude sollicitaties, klantgegevens na x jaar

De 6 belangrijkste AVG-principes

Waar werk **jij** aan vandaag?

6. Integriteit en vertrouwelijkheid (beveiliging)

- Bescherm data tegen verlies, diefstal, misbruik
- Gebruik wachtwoorden, encryptie, toegangscontrole

Rechten van betrokkenen AVG

Waar werk **jij** aan vandaag?

- **Inzage:** "Welke gegevens heeft u van mij?"
- **Correctie:** "Dit klopt niet, pas het aan"
- **Verwijdering:** "Verwijder mijn gegevens" (recht op vergetelheid)
- **Bezwaar:** "Ik wil niet dat u mijn data zo gebruikt"

Opdracht: AVG en integer handelen in praktijk

Werkvorm: Groepjes van 3-4, elk groepje krijgt 2 casussen

Instructie: Lees de casus en beantwoord:

- Welk AVG-principe wordt geschonden (of juist goed toegepast)?
- Wat is het risico of probleem?
- Hoe zou je het beter doen?

Casussen

Waar werk jij aan vandaag?

Casus 1 (Marketing): Een sportschoolketen verzamelt via een app data over trainingsfrequentie, gewicht en BMI van leden. Ze verkopen deze geanonimiseerde data aan een verzekeringsmaatschappij voor onderzoek. Leden hebben hier geen toestemming voor gegeven.

Casus 2 (HR): Een HR-medewerker bewaart sollicitatiebrieven van alle kandidaten van de afgelopen 10 jaar "voor het geval we later nog iemand zoeken". De meeste kandidaten hebben de functie niet gekregen.

Casus 3 (Finance): Een financieel administrateur ziet dat een collega veel minder verdient dan hij, terwijl ze dezelfde functie hebben. Hij vertelt dit aan andere collega's tijdens de lunch.

Casus 4 (Legal): Een juridisch medewerker werkt thuis aan een vertrouwelijk dossier op zijn laptop in de trein. De persoon naast hem kan meelezen.

Casus 5 (Marketing): Een online webshop stuurt na 1 aankoop jarenlang elke week marketing e-mails, ook al klikt de klant deze nooit aan. Onderaan staat een afmeldlink.

Casus 6 (HR): Een sollicitant vraagt na afwijzing of zijn gegevens verwijderd kunnen worden. De HR-afdeling weigert dit omdat "ze de gegevens willen bewaren voor toekomstige vacatures".

Terugblik

Waar werk **jij** aan vandaag?

- Wat heb je geleerd?
  - Noem tenminste vier handelingen die je moet doen (of juist niet moet doen) om te zorgen dat persoonsgegevens op je werk goed beveiligd blijven.
  - Bedenk twee voorbeelden van situaties die je op dit moment tegenkomt, waarin je rekening moet houden met de privacywetgeving.
    - Bedenk ook een voorbeeld van een toekomstige situatie waarin jij rekening moet houden met de privacywetgeving.

Einde van de les

Waar werk jij aan vandaag?

- Vragen?
- Wat moet er volgende week anders?